

NOVA PRAVA

Uredništvo in uprava v Ljubljani,
Gradišče št. 7. — Telefon št. 77.

NARODNO-SOCIJALISTIČNI TEDNIK

Naročnina: 4 Din., za inozemstvo
6 Din. na mesec. Izhaja ob petkih.

Preokret — k sporazumu?

Kakor vse kaže, prihajamo polagoma v drugo etapo našega političnega življenja. Trdovratnost sedanje vladne stranke se nagiblje k popuščanju. Ali je temu vzrok spoznanje, da je tako vladanje pogubno, da se preko večine naroda s trdovratnim absolutizmom ne more in ne sme vladati, ali je to strah pred ostalim svetom, ali pa celo strah pred najnovejšo Radićevo potezo. O tem danes razmišljati bi bilo odveč, ker bo to pokazala bližnja bodočnost sama.

Strogo centralistično navdahnjeni demokrati okoli Pribečevića in Žerjava so čez noč obrnili svoj plašč tudi po tem vetru. Spoznali so situacijo. Čez noč so postali najhujši nasprotniki Beograda. Vse, kar diši po centralizmu jim smrdi, iz najhujših Jugoslovenov so postali zopet Hrvati in Slovenci — postali so avtonomisti in zahtevajo celo bogoslužje v slovenskem jeziku. Pri teh ljudeh seveda to ni nič čudnega. Njihova narava je pač taka, da se lahko vžive v vsako priliko. Takoj so na mestu povsod, kjer izgleda, da bo kolikaj neslo. Kaj edinstvena država, kaj narodno edinstvo! Ubi bene, ibi patria! — Pa pustimo to!

Slovenska ljudska stranka, to se ji mora priznati je bila in je še najbolj dosledna. Ona je zahtevala svojo avtonomijo in jo še zahteva. Zato ima napram svojim volilcem prav lahko stališče. Gotovo s te poti ne bo krenila, pa tudi ako bi šla v koalicijsko vladno z radikali, kar ni izključeno.

In naša Radićeva stranka — doslej prazen strah? — V trenutku, ko se je po enomesečni Radićevi odsotnosti avtentično izvedelo za njegovo bivanje, je pridobila na respektu, kakor njen šef. Utihišlo je udrihanje raznih listov, utihnilo so grožnje — oni kljukasti paragrafi so se izravnali, ne drže! Vse stranke so na tihem za Radićem in si mislilo — ta pa ima korajžo, dasi nekatere celo vedo, kdo mu je korajžo dal. Pri ljudstvu, ki trpi, pa raste nekako zaupanje do tega »dosedanjega« demagoga. To drži!

Da, Radić je prispeval veliko k temu dozdevnemu preokretu, pa naj bo že kakorkoli.

Eno je gotovo: Sporazum je potreben! Hvala Bogu, da prihajajo do tega spoznanja že prav vsi. Mi pozdravljamo ta preokret najpristraneje, da bi le bil iskren. Stojimo na tem stališču, odkar se je načelo to vprašanje. Ne bo nas rad podpirati vsakogar, pa naj bo to radikalec, klerikalec ali pa Radić, ki bi si nadel najsvetejšo nalogo realizirati vprašanje sporazuma, poštenega sporazuma! To zahteva tudi naš socijalistični program!

Laži o stavkokažnji tov. Deržića.

Komunistično glasilo, »Glas Slobode«, je prineslo v svoji zadnji številki nesramen napad na načelnika narodno-socijalistične stranke tovariša Deržića, kateremu očita, da je pri zadnji protestni stavki južnih železničarjev krumiril. Ta napad nas ne bi iznenadil, ako bi ne izšel 14 dni po stavki. Med tem časom so namreč imeli mnogi priliko informirati se glede tov. Deržića pri članih akcijskega odbora, ki je odločno zanimal govorice o stavkokažnji, ki so se razširjale na rovaš tov. Deržića neposredno po stavki od strani njegovih nasprotnikov in ki so jim nasledili tudi nekateri verni Tomaži iz naših vrst ter se pomirili šele tedaj, ko jim je sam sodrug Makuc izrecno zatrdil, da tov. Deržić ni krumiril. Kdor pozna tov. Deržića, temu ni treba no-

benih dokazov za to, da tov. Deržić ni zmožen takega nemoralnega dejanja. So pa ljudje, ki ne mislijo s svojo lastno pametjo in ti radi nasedajo lažem nasprotnikov. V naših vrstah je posebno med železničarji precej takih tovarišev. Spominjamo na delo, ki ga je vršil tov. Deržić v prid železničarjem kot poslanec. Ni ga bilo dneva, da ne bi interveniral pri ministrstvu saobračaja. Neumorno in vestno je delal za železničarje, kakor da bi bil izvoljen od samih železničarjev. Za zahvalo so mu pri volitvah ravno železničarji padli v hrbet, ker so stali pod vtisom agitacije nasprotnikov. Marsikdo bi na Deržičevem mestu vspricho tolike nevhvaležnosti obrnil vsem hrbet. Toda ne, tov. Deržić se v svoji skromnosti in potrpežljivosti za pravice železničarjev izpostavlja in bije naprej ne glede na to, da mu njegovi lastni tovariši mečejo pole-na pod noge, kar se je zopet pokazalo pri zadnjem štrajku. Za zahvalo ima sedaj to, da ga gledajo postrani od spodaj in od zgoraj.

Rekli smo, da nas je iznenadilo, da je napad na tov. Deržića prišel v »Glas Slobode« 14 dni po stavki. Ali med tem časom sodrug Makuc, ki smo imeli o njem boljše mnenje, kot o raznih Žorgatih itd., svojim sodelavcem v vodstvu stranke in okrog lista ni pojasnil cele zadeve? Če tega ni storil, je to skrajno zanikerno in neolajno. Če pa je izšel napad namenoma, pa ne vemo, s kakimi besedami bi označili tako postopanje. Nastane vprašanje, ali je s takimi ljudmi sploh še mogoča kakšna skupna akcija?

V zadnjem času je bilo v teku več mezdnih gibanj. Nekaj, n. pr. štrajk rudarjev, se jih še vrši. Narodno-socijalistične organizacije so postopale vedno solidarno z ostalim delavstvom, četudi se s strani komunistov ni vedno pravilno ravnalo, ker jim gre povsod v prvi vrsti za strankarski interes. — Naše organizacije kljub temu niso nikdar in nikjer krumirile in se jim tega tudi ne očita, dasi so imele večkrat povod iti svojo lastno pot. Zato tembolj preseneča, da se krumirstvo očita voditelju narodno-socijalističnega gibanja. In sicer objavlja vest o krumirstvu tov. Deržića oficijelno glasilo komunistov, ki so skupaj z narodnimi socijalisti sedeli v akcijskem odboru in jim je dobro znano, da je grda laž, kar se očita tov. Deržiću. To delajo komunisti iz zlobnih strankarskih namenov. Kaj neki bi pisali komunisti o tov. Deržiću, ki jim je tako v želodcu, ako bi bil tako neznačajan in nemoralen, da bi se prodal buržuaziji, kakor je to storila večina komunističnih voditeljev? Ali naj naštevamo imena onih komunističnih voditeljev, ki so prešli v radikalni kapitalistični tabor? Ali naj govorimo o tem, kako so po kolenih prosili buržuazijo, da se jih usmili in jih sprejme v svoj tabor, ko je zavel ostrejši veter, drugi so zopet bežali kot zajci, tretji pa so javno izjavljali, da niso več komunisti, kakor danes vsi ti strahopetci skupaj izjavljajo, da nikdar niso bili komunisti. Ali naj poročamo o tem, koliko komunističnih voditeljev se je pri zadnjih volitvah samo v eni sami pokrajini, v Sloveniji, prodalo radikalni stranki? Ako bi se nam lahko očitalo take plačance, take propalice, kje bi bil v tem slučaju narodno-socijalistični pokret? Že davno bi propadel, kakor bodo propadli poslednji ostanki komunizma, kajti tam, kjer ni morale in značajnosti, tam, kjer vlada sam surovi materializem brez višjih dobrih ciljev, je pokret vnaprej zapečaten. To je problem, o katerem bi se dalo pisati cele knjige pod naslovom: posledice izključnega materializma. Kajti kdor pozna samo svoj želodec in pri tem zanemarija svojo srčno stran, ta prej ali slej pozdravi. Marksisti so tako delali, zato

vidimo med njimi toliko propadlih in nepoštenih ljudi. Naj se nam imenuje le ena stranka, ki bi imela med svojimi voditelji toliko izdajalcev kakor komunistična! Ni značajno, ako se prestopa iz meščanske v meščansko, ali iz socijalistične v socijalistično stranko, še manj značajan, da ne rečem naravnost gnjusen pa je prestop iz socijalističnega oz. komunističnega v buržuazni tabor. Takih propalic imajo komunisti vse polno in kakor smo rekli, so te propalice posledica zmotnega materialističnega nauka Karla Marksa, ki goji v človeku same slabe lastnosti, ker apelira samo na materialno stran. Tak podivjan pokret se mora zrušiti čez noč kot se je to pokazalo pri komunistih, ki so izginili kakor kafa z momentom, ko je zapihljala prva ostrejša sapica. Poprej so imeli komunisti 59 poslancev, danes nimajo niti enega. Zakaj je kršanstvo kljubovalo v katakombah in na grmadah? Zakaj so kljubovali češki narodni socijalisti v avstrijskih ječah kot antimitaristi? Na to naj odgovore ostanki razpadle komunistične stranke.

Morda smo zašli predaleč. Hoteli smo primerno označiti vrednost komunistov in povedati, da s takimi ničvrednimi elementi, kakršni so komunistični voditelji, ki so v stanu pasti v hrbet svojim zaveznikom (akcija javnih nametščencev je bila namreč podvzeta skupno in so jo vodili v največji meri narodni socijalisti in komunisti), ni mogoč noben skupen nastop več. Narodni socijalisti si bomo v bodoče temeljito premislili započeti še kako akcijo, pri kateri bodo soudeleženi komunisti. — Predpogoj za vsako skupno delo je lojalnost, ki je zavratni komunistični voditelji očitvidno ne poznajo. Zato niti ne zahtevamo, da daste tov. Deržiću zadovoljenje, ker vemo, da vaš komunizem sloni na krivici.

Nesramen napad na tov. Deržića si bomo dobro zapomnili. Je pa ta napad obenem dokaz, kako se komunisti tov. Deržića boje, ker vedo, da je čist kot kristal, obenem pa neupogljiv in vstrajen in jim bo kot tak delal še mnogo preglavic, ko mine čas demagogije in bo proletarijat prišel do pravega spoznanja.

Narodni socijalisti nismo vajeni peti hvale drug drugemu. Kar smo povedali v prilogi tov. Deržića, smo storili radi kričeče krivice, ki se mu dela in tudi zato, da somišljenike opozorimo na veliko njihovo napako, ki obstoji v tem, da stoje čestokrat pod vplivom nasprotnikov, ki v svojem lastnem interesu ne bodo nikdar dobro govorili o nas, ker vedo, da smo jim nevarni, ker zastopamo nedemagoški in času primerni nacionalni in socijalistični program.

Politične vesti.

Občinske volitve v Srbiji in Črni gori.

Demokrati so pričakovali, da zmagajo pri občinskih volitvah v Srbiji in Črni gori. Toda vrezali so se. Iz volitev so izšli zelo oslavljeni in so dobili radikali skoraj dve tretjini občin v svoje roke. V beograjski občini, kjer so imeli doslej večino demokrati, so zmagali radikali. Novi beograjski župan je radikalec Mihajlo M. Marjanović. V Kosovki Mitrovici je prišlo med Srbi in Muslimani do krvavih pretepov. Bilo je več ranjenih in mrtvih. Glede poteka volitev v splošnem trdijo demokrati, da so se posluževali radikali največjega terorja, izrabljajoč svojo vladno moč. Nasprotno trdijo radikali, da so tudi demokratske organizacije z nasilnimi sredstvi vplivale na volilce. Socijalisti in komunisti niso pri volitvah dosegli, izvzemši par mandator, nobenih uspehov.

Našli so ga!

Sedaj so dognali, da se nahaja Radić v Londonu. Praviijo, da bo stopil v stik z angleško vlado, da dobi mednarodno priznanje hrvatske seljačke republike. Glede Radićevega potovanja se ni razbujati. Prav je, da Radića tudi v Londonu prav od blizu spoznajo. Seveda, če ga bodo sploh hoteli spoznati. Malo verjetno je, da bi se angleški oficijelni krogi hoteli vmešavati v naše notranje politične razmere. Radićeva pot bo torej brezuspešna. Zato bog z njim!

Radićeva stranka na Hrvaškem je v vedno večji zagati. Svojim volilcem je obetala zlato gradove, sedaj pa vidi hrvaški seljak, da so bile vse obljube prazna demagoška fraza, ki ne bo v reelnem življenju nikdar postala meso in kri. Že pri zadnjih skupščinskih volitvah so izjavljali hrvaški volilci, da gredo zadnjikrat v boj za Radića. To tudi Radić samoumevno dobro ve. Če Radić takoj ne doseže vidnih možnosti za udeležitev svojega programa, je za vedno izgubljen. Po volitvah se je Radić v družbi slovenskih klerikalcev pričel ženiti pri radikalih, da bi mu bil vsaj za silo omogočen časten izhod iz zagate, v katero je zašel. Radikali so pa hrvaške in slovenske snubce korenito potegnili. Radić je uvidel, da doma s svojo politiko ne opravi nič. Zato se je napotil v inozemstvo, da tamkaj poskusi svojo srečo. Poleg tega se je pa hotel izogniti tudi svojim pristašem, ki so kazali vedno večje nezadovoljstvo radi njegove politične taktike.

Že prihodnje volitve utegnejo pokazati, da je Radićeve slave na Hrvaškem konec. Kam se bo pa hrvaški seljak odločil, tega še danes ni mogoče reči. Če bi ne bila hrvaška inteligenca tako indolentna, tudi to vprašanje ne bi bilo težko rešiti.

Sklepi za na pot.

Pred svojim odpotovanjem v inozemstvo je naročil Radić svoji stranki, da sprejme komunike, ki mu daje generalno pooblastilo za eventualno diplomatsko akcijo. Komunike ugotavlja, da vladajoči radikali ne kažejo pripravljenosti, da bi priznali hrvatskemu narodu njegovo državno, politično in narodno kulturno individualnost. Popolnoma v redu je zato, da je hrvatsko narodno zastopstvo prekinilo vsa pogajanja z Beogradom. Ker ni pričakovati, da se doma doseže sporazum med Hrvati in Srbi, naj poseže vmes inozemstvo. — Pravzaprav je pri nas le velika politična svoboda, da se lahko nemoteno kliče na pomoč inozemske intervencije v zadevah, ki nas kot suvereno državo ponižujejo pred celim svetom.

Kot gostje.

Na socijalno-demokratskem kongresu v Celju so bili zastopani kot gostje tudi prijatelji dr. Perića, ki je bil s pomočjo klerikalne gospode izvoljen za ljubljanskega župana. Sam dr. Perić se ni upal na kongres, ker se je bal zagovora pred socijalisti, kako zatajuje Marksov program v družbi klerikalcev. Na kongresu so poskušali dr. Perićevi prijatelji prepričati delegate, da takozvani socijalni demokrati v Ljubljani vodijo občinsko politiko, ki je v interesu internacionalnega proletarijata. Besede dr. Perićevih prijateljev pa na kongresu niso našle zaželenega uspeha. Kongres se je odločil, da dr. Perićevih maloštevilnih pristašev toliko časa ne sprejme v strankne vrste, dokler se bodo družili s klerikalci. Kongres je bil tudi mnenja, da je socijalnim demokratom absolutno nedopustno nastopati pri občinskih volitvah v družbi z meščanskimi klerikalnimi kapitalisti. S tem je ostal dr. Perić osamljen, brez stranke in s tem še pod večjim varuštvo in odvisnostjo od

SLS. Zaenkrat je bil še milostno kot gost pripuščen na socialistični kongres. V prihodnje se gostovati ne bo mogel več na socialističnih zborovanjih in mu ne bo kazalo drugega, kot da se priključi krščanskim socialcem, ki so poslušni vojščaki dr. Brejčevih šturnibatallonov iz Zaloške ceste. Tako je, če hoče biti nekdo župan iz gole osebnosti ambicioznosti...

Socialni demokrati med seboj.

Dne 12. avgusta je na celjskem kongresu sklenila skupščina socialnih demokratov, da se razcepljene strankine organizacije zopet združijo in prenehajo z medsebojnimi napadi. Kongres je tudi sklenil izdajati uradno glasilo »Socialist« in ustaviti izdajanje mariborske »Enakosti«. Navzlic sklepom celjske konference pa med socialnimi demokrati še naprej divja osebno-politična borba. Kongresa se ni udeležila Bernotova skupina, ki si še naprej prilašča vodstvo socialistične stranke v Sloveniji. Bernot še vedno izdaja »glasilo socialistične stranke«: »Naprej«. Tako imajo sedaj socialni demokrati dvoje glasil »Socialista« in »Naprej«, ki se pa oba naprej med seboj kavsata. Poleg dveh glasil, imajo socialni demokrati tudi dvoje strankinih tajništva, eno v Celju in eno v Krškem. Glavni strankin odbor priznava baje le tajništvo v Celju. Od stranke, ki živi samo od preprirov, proletarijat nima ničesar pričakovati. Zato ni čuda, če v socialno-demokratskih vrstah kmalu ne bo razen dr. Koruna, Uratnika, Čobala in Bernota nikogar več.

Zasluzeno plačilo.

Zadnja »Pravica« je polna hvale za dr. Peričevo »Zarjo«. Navdušena je, da se je dr. Perič odločil za nadaljnjo podrepništvo klerikalcem in navdušena, da se »Zarja« razvne v polemiki z narodnimi socialisti. Priznamo, da je dr. Perič zaslužil nekoliko brezplačne reklame za svojo »Zarjo«. Mogoče vendarle nekaj krščansko-socialnih kaplanov na to priporočilo pomnoži naročniški krog »Zarje«. Tucat dr. Peričevih pristašev res ne more vzdrževati dragega lista z dragimi brezposelnimi sotrudniki. Klerikalna pomoč je nujna. Če je pa tudi častna za marksistične socialiste, je povsem drugo vprašanje.

Kdo je prejemal podkupnine?

»Slovenski Narod«, ki je pri skupščinskih volitvah pripomogel demokratom do ljubljanskega mandata, obeta istim demokratom polom na celi črti. »Slovenski narod« piše:

Nova ruska buržuazija.

(Iz R. Abramovičevega dela: »Bodočnost sovjetske Rusije«.)

Popolnoma se je ponesrečil poskus ruskih komunistov, da bi ustvarili v Rusiji brezrazredno komunistično družbo, ki ne pozna izkoriščevalcev in izkoriščancev, kakor tudi ne gospodujočih in podložnih. Sovjetska Rusija je ostala razredna država. Sprememba je samo ta, da so nekateri družabni razredi izginili in na njih mesto stopili novi, ali vsaj v novih oblikah. Najmočnejši in najsilnejši razred stare Rusije, to je razred velike posesti, junkerstva in ruske aristokracije je popolnoma izginil. Z njim tudi najvišji zastopnik fevdalnega sistema — ruski car. V tem dejstvu je zapaden tudi glavni pomen ruske revolucije, ko je zmagalo 130 milijonov ruskih kmetov, nad nekoliko desetstisoč veleposestniki. Poleg razreda veleposesti je zaenkrat izgubil na vplivu tudi razred velike buržuazije, razred tovarnarjev, bankirjev in veletrgovcev. Smrt tega razreda je pa le predhodnega značaja. Fevdalizem in fevdalna aristokracija so sile pozabljivosti; fevdalizem si ne bo nikdar več opomogel, ko bo izvršena parcelacija veleposestev. Nasprotno pa lahko kapital še vedno znova nastane. V tem je tudi različen položaj kapitalistov od veleposestnikov, če tudi trenutno v Rusiji ni govora o kapitalističnem razredu v modernem smislu besede.

Vse drugačna situacija je glede srednje in male buržuazije.

Tekom treh let so stremeli boljševiki, z železom in krvjo iztrebiti vsako sled buržuazije, bodisi velekapitalistične ali malomeščanske. Tri leta so se

»Mladini, ki predstavljajo danes v Sloveniji edini demokratsko stranko, so izgubili do malega vse pozicije in njihova stranka je sedaj podobna osamljenemu čolniku na morju, ki ga čaka samo ena usoda, da ga razburkano valovje končno trešči ob prvo obmorsko skalo. — Z izgubljenimi pozicijami so mladini — povsem prirodno — izgubili tudi vso politično moč in svoj nekoč tako silen vpliv na — gospodarskem polju. — Zato so usahnili tudi razni preje tako bogati g m o t n i v i r i. — Milijoni, ki jih je »Jutro« dobilo iz »Jadranske banke«, so že zdavnaj potrošeni, za »Delniško« ni več bogatih vladnih naročil iz Beograda, a zadrgnili so preje vedno odprti mošnjiček tudi drugi faktorji. Za »Jutrovec«, ki so bili doslej navajeni trošiti, kakor se pač troši lahko zasluženi ali tudi nezasluženi novci, so nastali težki časi. — In te težke čase čuti najbolj njihovo glasilo »Jutro«. Prešla je pač tista za mladine presrečna doba, ko se je v »Jutrovo« korito usipal zlati dež.

Hud poper za tiste mladine, ki tako radi drugim očitajo podkupnine. Zelo bi bilo zanimivo, če bi »Jutro« priobčilo vse milijonske zneske, ki jih je prejelo od »Jadranske« in »Slavenske banke« za svoje »državnotvorno« pisarjenje, za osebno-politične napade, za preskrbljene kapitalistične koncesije in podobno.

Svetovni pregled.

ZAČASNI SPORAZUM V REŠKEM VPRAŠANJU.

Med našo in italijansko vlado pride baje glede Reke do sporazuma v tem smislu, da začasno prevzame za eno leto upravo Reke paritetna komisija, ki bi v upravni odbor odposlala polovico članov iz jugoslovanske, polovico iz italijanske delegacije. Naša vlada zahteva poleg tega, da se v paritetno komisijo pritegne tudi zastopstvo Zanellove reške konstituantne. Časopisne vesti vedo povedati, da se z začasnim sporazumom ne strinja predsednik naše delegacije dr. Rybář in da zato tudi pred podpisom sporazuma odloži svoje mesto. Beograjska »Pravda« poroča, da bo češkoslovaški zunanji minister te dni obiskal Mussolinija in pri tej priliki sondiral teren, ali ne bi bilo mogoče posredovati med Italijo in Jugoslavijo v smislu prijateljskega sporazuma glede rešitve reškega vprašanja. Politični krogi si od intervencije dr. Beneša, ki bo nastopal v imenu male antante, veliko obetajo. Vsekakor je pričati

kovati, da se, če že ne končnovejavno, vsaj začasno reši v najkrajšem času sporno reško vprašanje.

OBUPNO GOSPODARSKO STANJE V NEMČIJI.

Nemčija ne ve izhoda, kako bi ustavila strašno razvrednotenje marke. Produkcija papirnatih novčanic je dosegla dnevnih 46 milijonov in je izven borze dolar notiral že 4 in pol milijonov mark. Vozni listek na berlinskih cestnih železnicah je določen na 100 tisoč mark in se bo še zvišal, ker bi bila drugače uprava cestnih železnic primorana, odpustiti uslužbenstvo iz službe. Nemška industrija je v vedno težjem položaju radi podražanja plina, elektrike in premoga. Kubični meter plina stane že 200.000 mark.

Žalostna je dedščina, katero je zapustil Cunov kabinet Stresemannu. Ravnotežje v državnih dohodkih bo mogoče najti le z ogromnim povišanjem davkov, kar bo pa zopet znova obtežilo gospodarski položaj. Z izgovorom na gospodarske razmere je Nemčija ustavila vsako plačevanje vojnih odškodnin. Tudi Jugoslaviji so bile ustavljene dobave na račun reparacij. Jugoslavija radi ustavitve dobav na račun reparacij ne more izvajati nobenih uspešnih konsekvenc in se je morala zadovoljiti le s papirnatim protestom, ki je sicer lahko odložen v besedah, v resnici pa ne pomeni veliko. Nemčija izjavlja, da bo pričela takoj z dobavami na račun reparacij, kakor hitro se izboljša njen gospodarski položaj. To pa ne bo tako kmalu.

NOVA NEMŠKA VLADA.

Državnemu zboru se je predstavil nov kabinet s Stresemannom na čelu. V novi nemški vladi so zastopani tudi zelo številni socialni demokrati. V opoziciji se nahajajo samo komunisti, nemški nacionalci in nemška ljudska stranka, tako da razpolaga nova vlada z veliko večino v državnem zboru. Z nastopom nove vlade se je politični položaj v Nemčiji bistveno izpremenil. Vsled velikega vpliva in moči nove vlade so bili komunisti primorani, preklicati proklamacijo generalnega štrajka. Stresemannova vladna izjava v državnem zboru še nadalje vstraja na nemškem pasivnem odporu v Poruhrju. Kaj drugega tudi ni bilo pričakovati. Stresemann je tudi izjavil, da bo vlada proti vsakemu rušitelju državne avtoritete najodločneje nastopila in podvzela vse korake, da se konsolidira obupno gospodarsko stanje. Stresemanna je smatrati kot zastopnika nemške industrije. Značilno je, da so se njegovi

vladi priključili socialni demokrati. Zopet imamo slučaj, da korakajo marksisti v eni vrsti z zastopniki največjega kapitala.

ŠTRAJK RUDARJEV NA ČEŠKO-SLOVAŠKEM.

V vseh rudarskih revirih v Češkoslovaški je izbruhnil štrajk, ker so podjetniki sklenili, da se mezde znižajo obenem s cenami premoga. Rudarsko delavstvo je priznalo upravičenost, da se cene premoga znižajo, vendar pa odločno ugovarjalo, da bi se s tem znižanjem, znižale tudi mezde. Glede znižanja mezd do konca septembra niti govora ne more biti. Štrajk rudarjev na Češkoslovaškem je splošen in disciplinaren štrajkujočih vzorna.

Strokovni vestnik.

Iz seje upravnega odbora NSSZ. V nedeljo popoldne se je vršila obširna seja NSSZ, na kateri se je obravnavalo predvsem o štrajku rudarjev in so se storili primerni sklepi v zaščito štrajkujočih. Obravnavalo se je med drugim tudi o neredu litijske podružnice NSSZ. Proti bivšemu blagajniku Zupančiču se bo sodnijsko postopalo. — Tovariš Juvan je poročal o položaju v socialnih zavodih, tov. Bizjak pa o delovanju delavske zbornice. Pri zadnji točki so bila izpolnjena tudi nekatera mesta v delavski zbornici, ki so bila izpraznjena vsled preselitve zastopnikov.

Nesramno varanje delavcev. Iz Kočevja smo dobili vest, ki ji človek skoro težko veruje. Rudarski ravnatelj Biskupski je odposlal na Hrvaško dva stavkokaza, in sicer Baroviča in Mileta (delavci, rudarji, zapomnite si jih!) lovit nove stavkokaze. Res sta nalovila kakih 70 ljudi in jih pripeljala prošlo nedeljo s seboj v Kočevje. Delavci so se že v naprej pri obeh stavkokazih informirali, če ni v Kočevju stavke, dobili so pa v odgovor zatrdilo, da stavke ni, da pa primanjkuje delavcev. Na kolodvoru sta delavce sprejela oba stavkokaza in jih pod zaščito orožništva odpeljala pred ravnatelja. Pred pisarno so vsi Hrvati podali odločno izjavo, da ne gredo radi stavke na delo in zahtevali, da se jim v smislu pogodbe izplačajo potni stroški, ker so bili nalagani, da v Kočevju ni stavke. Podjetje jim je to zahtevo zavrnilo in hočeš, nočeš so morali prijeti za delo, ker so bili brez vsakih sredstev. Osem izmed njih, ki so imeli nekaj denarja, se je še isti večer povrnilo na Hrvaško. Vsi so bili do skrajnosti ogorčeni, da se jih je na tak nesramen način hotelo izrabiti za stavkokaze. — Proti takim metodam ravnatelja Biskup-

mesočnikom, ljudem z vrečo. Le še tihotapstvo, zločin je lahko obvaroval lakote celokupno mestno prebivalstvo. Vsa državna podjetja, tovarne, železnice in vojna industrija so trpela nepopisno pomanjkanje na kurivu in surovinah. Pomanjkanje se je oblačilo zopet le s posredovanjem nelegalnih posredovalcev, agentov, prekupčevalcev in dobaviteljev, katere bi se moralo pravzaprav po zakonu zasledovati, zapreti in eventualno tudi usmrtiti.

Položaj komunistične vlade »z dvema dušama v enih prsih«, gotovo ni bil lahek. Oficijelno bi bilo treba zasledovati in kaznovati razne trgovce, in res jih je bilo tekom treh let tudi na tisoče ustrelenih. Neoficijelno pa so bili trgovci neobhodno potrebni in so tudi dobili raznovrstna naročila.

Kako je končal boj »dveh komunističnih duš«, je splošno znano. Pravi gospodar Rusije, mali poljedelec, kmet, je s svojo pasivno podporo dal boljševikom šele možnost, da so uničili fevdalizem in moč veleposestnika. Kmet je pa tudi s svojim pasivnim odporom dosegel, da je prevrgel in uničil vse boljševiške načrte in si ni zagotovil samo svoje ekonomske eksistence, ampak je ustvaril hrbtnico tudi svojemu meščanskemu razrednemu bratu, malomeščanu.

S tem pa še ni rečeno, da je bila z zagotovitvijo gospodarske eksistence malega in srednjega meščanstva kot razred, zagotovljena tudi nedotakljivost gospodarske in telesne eksistence tega razreda kot oseb. Če opazujemo današnjo sestavo ruske buržuazije, obstoji komaj iz polovice bivših kupčevalcev in trgovcev. Večji del obstoji iz novega meščanstva, ki se naziva v Rusiji sovjetska buržuazija.

Kdo so pripadniki tega novega meščanstva? Predvsem kmetje, ki se ne menijo za nevarnosti, potujejo po železniških strelah in stopniščih, donajajo mestnemu prebivalstvu kruh, krompir, maslo in meso, da dobe za svoje vaške tovariše sol, mlo, kose in obleko. Potem so delavci, ki zapuščajo podjetja, ter jemljejo pri tem seboj orodje in material, da se osamosvoje kot mali producenti. Dalje tvorijo novo meščanstvo še: prodajalci, nastavljeni in trgovski pomočniki, ki izrabljajo ugodno priložnost o priliki podržavljanj in konfiskacij s temi, da si prisvoje ogromne množine zaplenjenega blaga. Strojvodje in drugo vlakospremno osebje, ki ima tihotapstvo blaga za svoj redni postranski zaslužek. Agenti »ččke«, sodno uradništvo in sodniki revolucionarnih tribunolov, ki se maste na konfiskacijah, hišnih preiskavah in podkupninah. Uradniki in nastavljeni vseh mogočih državnih obratov in oblasti. Inženirji in tehnični strokovnjaki podržavljenih obratov, ki so razumeli, okoristiti se predvsem s privatnimi kupčijami. Kurirji zunanega ministrstva in člani inozemskih zastopstev, ki pod roko izvažajo zlato in dragocenosti, uvažajo pa alkohol in kokain. Zgodniki in posestniki javnih hiš, vlomilci, oderuhi in drugi nečedni elementi, ki izrabljajo splošno nesigurnost. Vojaki in oficirji, ki izkoriščajo v svoje osebne svrhe neštivilne pogrome in meščansko vojno. Novo, boljševiško buržuazijo predstavljajo, kratko povedano, ljudje raznih družabnih slojev in poklicev, moški, žene, mladeniči kot starci, kristjani, judje, nekdanji visokošolci, analfabeti in revni kmetje poleg pripadnikov najvišjega plemstva.

Če pregledamo življenjski potek vseh teh ljudi, ki se nam zdi, kot bi brali fan-

skija moramo najodločnejše protestirati, za stavkokaze kot Barovič in Mile pa nimamo za enkrat drugega, kakor preziranje in sicer globoko preziranje. Zapomni si naj ta dična trojica, da se vsak račun ob svojem času poravnava. Vse organizacije, ki so bile o slučaju informirane, so takoj podvzele potrebne korake, da se taki slučaj ne ponove več.

Zaščita našega strokovnega delavstva.

Pod tem naslovom so priobčile »Jutranje novosti« prejšnji teden članek, ki naj pokaže vendar enkrat dobro voljo umevanja gesla: zaposlimo predvsem domačine, potem tujce. V članku stoji med drugim zapisano »še nujnejša potreba pa je, da se v tem oziru enkrat temeljito izčistijo privatna podjetja, v katerih še več tujcev odjeda boljši kosček kruha našim ljudem in ki se čutijo še manj ovirane za širjenje prekucaških idej in vcepjanje mržnje našim ljudem proti lastni državi.« Tako torej pišejo »Jutranje novosti« in mi bi morali pozdraviti vse take besede, ker vidimo v njih realizirano to, kar je že zdavnaj bila naša zahteva. Pa ni vedno tako. V dokaz en sam slučaj. Na Polzeli je tovarna in nina, katere solastnik je trd Nemec Wi. di, ki se v teku več let ni priučil našega jezika, čeravno je akademično naobražen. Ta Nemec je nastavljal na vsa boljša mesta Nemce in Madžare, čeravno je imel na razpolago boljših naših moči. Tako je za obratovodjo nastavljal Nemca iz Nemške Avstrije, ki sploh ni strokovnjak in ki šikanira delavstvo samo radi tega, ker se z njim nikakor ne more sporazumeti radi popolnega neznanja našega jezika. Tovarna ima nastavljenega tudi nekega madžarskega inženjerja, ki zna poleg materinega jezika samo še nemško in mu je tudi nemogoče sporazumeti se s slovenskimi delavci. Takih slučajev je polno pri vseh podjetjih. Zato priporočamo gospodom okrog »J. N.«, naj v praksi pokažejo to, kar v listu pišejo. Slovenski delavec vam bo hvaležen, če ga rešite raznih nemških provokaterjev in nastavite ljudi, ki so sinovi našega naroda in ki bodo razumeli težnje našega delavca. Zaščitite torej tudi dejansko našega strokovnega delavca!

Za stavkujoče rudarje smo prejeli: Skupina mojstrov v Litiji 150 Din, skupina delavcev v Litiji 69 Din, podružnica NSSZ Dobrava 317 Din, tov. Pust 30 Din; skupaj 566 Din.

THE REX Co., Ljubljana
Gradišče 10. • Telefon št. 268 int.
Razmnoževalni papir (pijoči).

tastični detektivski roman: Vedno v življenski nevarnosti; nešteto krat aretirani, na smrt obsojeni; čudežno rešeni; v zaporih in na potovanjih okuženi z vsemi mogočimi boleznimi; prestali so koleru in pegasti legar; enemu je bil umorjen brat, drugemu zopet posiljena sestra... In vendar so se izgnatli v življenje, pridobili premoženje in pridobili naravnost iz nič strahotne vsote v zlatu, dragocenostih, umetninah, inozemskih valutah. Lahko si predstavljamo, kakšni ljudje so to: po denarju pohlepni avanturisti, ki ne poznajo ne bojazni in ne usmiljenja, ki so brez mišljenja, brez prepričanja in idealov, ki ne poznajo ne očeta, ne brata in ne brez časti in boga, vendar pa pametni, prebrisano računajoči, samostojni, junaški, drzni in vedno pripravljeni na vse.

Do poletja leta 1921 je bila eksistenca novega razreda ilegalna-nezakonita. »Novi kurz« sovjetske gospodarske politike je sedaj zakonito sankcioniral sovjetsko buržuazijo. Pred časom še zločinci, so postali sovjetski buržuji enkrat najbolj razvajeni otroci sovjetske vlade. Novo življenje, polno upanja se je odprlo za sovjetske buržuje. Novi razred se je pričel razcvitati.

Kakšni so gospodarski interesi nove buržuazije? Brez dvoma: prosta pot zmožnim; to se pravi: neomejena prostost kapitalističnemu razvoju. Ta interes je sedaj od vlade priznan kot opravičen; novo meščanstvo je skoraj doseglo svoj cilj, ne da bi se za to aktivno borilo.

Kakšni so politični interesi nove buržuazije? Razumljivo sovraži sovjetska buržuazija komunizem, v kolikor vsebuje razlastitev privatne lastnine in zastopa boj proti oderuhom in špekulantom. Daleč je pa oddaljena

Mladinski vestnik.

Kongres češke narodno-socialistične mladine se vrši dne 8. in 9. septembra v Pragi. Na kongres je vabljen tudi jugosl. narodno-socialistična mladina in bomo o poteku kongresa obširneje poročali.

Tragično smrt v Savinji je našel v sredo, dne 15. t. m. Florjan Neuman, steklarski pomočnik tvrdke Marčič v Celju. Bil je član »Bratsva«. — Dragi nam brat, v najlepši dobi svojega življenja moral si pasti pod koso neusmiljene smrti; prehitro si sledil pok. br. Kovaču. Počivaj v miru! Blag Ti spomin!

Poziv! Člani »Bratsva« in vsi oni, ki imajo doma to ali ono tamburaško glasbilo ali sekirice — last »Bratsva« Celje — se pozivljajo, da isto vrnejo do 1. septembra 1923, ker bi bil sicer odbor primoran storiti druge korake!

Tedenske novice.

Seja osrednjega izvrševalnega odbora NSS je v smislu sklepa načelstva stranke določena na praznik 8. septembra ob 10. uri dopoldne.

Načelnik narodno-socialistične stranke tov. Iv. Deržič je v zadevi militarizacije južnih železničarjev odpotoval v Beograd.

Militarizacija železničarjev in demagogija demokratov. »Jutro« se približuje železničarjem od spredaj in od zadaj, medtem ko demokratska stranka proti militarizaciji niti s prstom zganila ni. Narodno-socialistična stranka je takoj po razglasu militarizacije na posebni seji načelstva razpravljala o tem udarcu na železničarje, poslala je pismen protest ministru saobračaja dr. Jankoviču in velikemu županu dr. Lukanu, poleg tega je načelnik stranke tov. Deržič osebno interveniral pri velikem županu, sedaj pa se je odpeljal v tej stvari tudi v Beograd. Kaj pa so storili demokrati? Ničesar! O pač, nekaj so tudi oni storili: izdali so železničarski štrajk s tem, da so začetek štrajka objavili v »Jutru« in opozorili vladajoči režim na stavko, da je splošno protestno stavko tem lažje onemogočil. To so zasluže »Jutra« in njegovega brata »Slovenca«, ki je ravno tako postopal; njegova stranka pa tudi ni ničesar storila proti militarizaciji, dasi ima v Sloveniji od 26 poslancev 22. »Gliha vkup strihal«

Alkoholizem in vlada. Koliko konferenc se je že vršilo proti alkoholizmu. Na njih je bila vedno zastopana tudi vlada — kaj pa da. Sedaj pa se je zgodil slučaj, ki je vreden, da se ga zabeleži, ker jasno kaže, kako vlada v dejanju bide boj proti razširjenju alkohola. Ko je pričel štrajk rudarjev, so zastopniki štrajkujočih naprosili vlado,

da naj v revirjih za časa štrajka prepove alkohol. Ali mislite, da se je to zgodilo? Kaj še! Na zadnjem shodu v Zagorju je moral naš govornik ožigosati vlado radi njene malomarnosti vpričo vladinega zastopnika g. okrajnega glavarja iz Litije. Prepričani smo, da je g. okrajni glavar ta protest sporočil na merodajno mesto. Nam se zdi, da naša pokrajinska uprava dela roko v roki s Trb. prem. družbo, katere interes je, da delavci čimprej zapijo zadnje svoje krajcarje, da bi bil štrajk čimpreje strt. Tu vidimo, da se kapitalizem s pomočjo vlad, ki ščitijo današnji kapitalistični red, poslužuje v boju proti proletariatu tudi alkohola. To naj bi delavstvo upoštevalo! Viadi pa povemo, da ne bomo več smatrali izvajanje njenih zastopnikov na protialkoholnih konferencah za resno. Sramota je, kar se dela!

Odgovor »Jutru«. V svoji 194. številki »Jutro« senzacionalno veš, da je dobila NSS od strani Jadranske banke, ozir. od radikalov 60.000 kron. »Jutro« se je zelo zmotilo. Nikakor ni res, da bi NSS dobila samo 60.000 kron, NSS je dobila mnogo več, tako da lahko ustanavlja nova tajništva in razpošilja »Novo Pravdo« zastoni, kar je našim sedanjim in bivšim naročnikom itak znano. »Jutro« tudi še vedno strašijo duhovi »bivše« NSS. Pred temi duhovi imajo gospodje okoli »Jutra« poseben respekt. Najbrž so si na jasnem, da jim bodo ti duhovi delali še velike preglavice. Da, gospodje, NSS je preživela krizo, medtem ko ste demokrati dobili naslov »bivši« pri sedanjih občinskih volitvah v Srbiji — vzel vas je hudič.

Financijsko vprašanje. »Jutrovce« zelo skrbi, kje NSS dobiva denar. Na to odgovorimo tem gospodom čisto kratko in odkrito, da jim vire naših dohodkov pokažejo strankine knjige. Interesantneje je vedeti, kje so dobili »Jutrovci« denar. O tem poglavju je v zadnjem času »Slov. Narod«, ki razmere pri demokratih gotovo najbolje pozna, precej odkrito in mastno govoril in bo najbrže še. Kar mi vemo, zaenkrat ne omenjamo. Dovolili bi si samo vprašanje, če je »Jutrovcem« znano, kje se nahaja Žerjavov adlatu dr. Druškovič?

Ugodnosti za obiskovalce »Industrijsko-obrtno vzorčne izložbe« v Mariboru, ki je bila otvorjena 15. t. m. Vsi obiskovalci »Industrijsko-obrtno vzorčne izložbe« v Mariboru, ki se izkažejo s tozadevno legitimacijo, imajo na vseh železniških progah v naši državi pravico do polovične vožnje. Legitimacije, ki se glase na ime, se dode pri vseh denarnih zavodih in obrtnih društvih in zadrugah ter stanejo s vstopnino vred 20 Din. Naroče se lahko tudi pri Upravi »Industrijsko-obrtno vzorčne izložbe« v Maribor, Cankarjeva ulica 5. Vsi zunanji obiskovalci dode na željo nakazano stanovanje proti zmerni odškodnini, tako, da jim ni treba za to posebej skrbeti. Priporočljivo pa je, pri korporativnih posetih prej o tem obvestiti Upravo razstave.

Vsem obrtnim društvom, zadrugam ter drugim društvom in organizacijam. V času od 15. do 26. avgusta t. l. se vrši v Mariboru »Industrijsko-obrtno vzorčna izložba« pod najvišjim pokroviteljstvom Nj. Vel. kralja Aleksandra I. Dolžnost slehernega obrtnika, četudi se razstave s svojimi izdelki ni udeležil, je, da si razstavo ogleda. Zato pozivamo vsa obrtna društva in zadruge ter druge organizacije, da prirede za svoje člane korporativne ogledne razstave. Vsi obiskovalci imajo pravico do polovične vožnje, ter dode na željo proti zmerni odškodnini nakazana tudi prenočišča. Obrtniki, gre za našo stvar! Zato vsi na razstavo. Opozorite na to tudi svoje prijatelje in znance. Vsak obrtnik naj izpolni svojo dolžnost.

Celjske novice. V Samostanski ulici št. 4 je otvoril g. Alojz Ploj v prostorih bivše »Splošne gospodarske zadruge« novo špecerijsko trgovino, katero svojim somišljenikom najtopleje priporočamo! Opozorjamo na oglas v današnji številki.

Podružnica »Jugoslovenske Matice« na Vrhniki priredi na Mali šmaren, dne 8. septembra, na Križpotu »Tombolo« s številnimi in lepimi dobroti, ki si jih od 26. avgusta naprej lahko vsakdo ogleda v trgovskih izložbah na Vrhniki. Ker je čisti dobicek namenjen našim neodrešenim bratom v Primorju in Korotanu, sežite po tombolskih kartah, ki so v predporodaj v gostilni Franca Kočevarja in M. Jerine (Rokodelski dom).

Znižane vozne obiskovalcem III. Ljubljanskega velesejma. Da se izogne neprilicam, sporočamo, da imajo posetniki III. velesejma na progi Maribor-Ljubljana in Rakel-Ljubljana 50% popust v vseh razredih samo na osebnih vlakih in ne na brzovla-

kih, ker je to vsled prenapolnjenosti brzovlakov v vokalnem prometu radi pomanjkanja vagonov tehnično neizvedljivo. — Vendar to nič ne škoduje, ker so zveze z osebnimi vlaki tako ugodne, da pač ni potreba uporabljati brzih vozov. — Poleg 50% popusta na vseh osebnih vlakih naše kraljevine pa velja isti popust tudi za direktne brzovlake na progi Djevdjelija-Beograd-Ljubljana, torej na južni železnici od Zagreba do Ljubljane brzoviaka št. 13 in 14.

Protestni shod proti militarizaciji osebja juž. železnice v Celju je sklicala kraj. org. SSJ v Celju v petek dne 17. t. m. v veliki dvorani »Narodnega doma«. Shod je bil zelo dobro obiskan. Vabljeni so bile vse druge stranke — vabilu se je pa oficijelno odzvala le NSS. Poleg sodr. Korena, Leskovška in Čebularja je govoril tudi tovariš Zabkar, ki je v stvarnem in jedernatem govoru orisal krivdo sedanje reakcije iz Beograda — katero je iskati edino v razdvojenosti jugoslovanskega delovnega ljudstva. Govor je bil sprejet z burnim aplavzom. Značilno pri vsem tem je, da gospodje okoli JDS pri takih prilikah vedno molče, po svojih listih pa hinavsko pišejo razne tirade drž. nameščencem ter jadikujejo o slabem stanju drž. in javnega uslužbenstva, ki so ga v prvi vrsti sami zakrivil. Isto velja tudi za naše dične SLS-arje. — Priporočamo pa v bodoče, da slične shode ne sklicuje več ta ali ona politična frakcija, temveč zedinjene strokovne organizacije.

Gospodarstvo.

Koliko je vreden dinar?

	Ta teden	Prejšnji teden
100 švic. frankov stane	1735.—	1727.5
100 franc. frankov	530.—	532.—
100 laških lir	406.—	405.—
100 čeških kron	276.—	278.75
100 nemških mark	0.0020	0.003
100 poljskih mark	0.0399	0.038
100 avstrijskih kron	0.1350	0.1325
100 ogrskih kron	0.50	0.50
100 bolg. levov	81.50	80.—
100 dolarjev	9450.—	9475.—
100 angl. funtov	43700.—	43450.—

Razpredelnico čitajte tako: Kdor hoče kupiti n. pr. 100 poljskih mark, mora dati zanje ta teden Din 0.0399, pri tem ko bi bil plačal prejšnji teden Din 0.038.

Curiška borza.

	21. avgust	15. avgusta
	švicarskih frankov	
100 dinarjev	je stalo 5.80	5.875
100 franc. frankov	30.85	30.40
100 laških lir	23.75	23.50
100 čeških kron	16.175	16.25
100 nemških mark	0.00009	0.00019
100 poljskih	0.0023	0.0024
100 avstrijskih kron	0.007775	0.0078
100 ogrskih	0.0325	0.03125
100 bolg. levov	4.75	4.80
100 dolarjev	553.—	553.—
100 angl. funtov	2518.—	2530.—

Kdor je hotel 21. avgusta kupiti na curiški borzi n. pr. 100 poljskih mark, je moral dati zanje 0.0023 švic. frankov; pred enim tednom je stalo 100 poljskih mark 0.0024 švic. frankov.

— Čevlje kupujte od domačih tovarn tvrdke Peter Kozina et Ko., z znamko Pekko, ker so isti priznani najboljši in najcenejši. Glavna zaloga na drobno in debelo v Ljubljani, Breg 20 in Aleksandrova cesta I.

Tajinstveni morilec deklet.

(Pravica ponatisa pridržana.)
(Nadaljevanje.)

»Govori vendar, Molly, prav veselilo me bo, če nimaš pred menoj nobene skrivnosti. Saj sem vendar tvoja prijateljica!«

»Da, prav imaš! Glej tole hišo s svojimi mnogimi hodniki in nevidnimi vrati. Kdor za vse to ve, more priti v vse sobe, celo v najino. In — ker je mož s krinko tako strasten, sem se preje prav pogosto bala, da — pa saj me razumeš, kaj hočem reči, Bessy? — Toda on ni svoje moči nikoli zlorabil. Vedno je ravnal z menoj kot z ugledno damo.«

»Molly, ti si otroško naivno dete. V vsem ti pa moram pritrditi. Ne spodobi se, da dve mladi deklici kot sva medve, v tej hiši občujeva z maskirancem ali z Edvardom. Toda to se bo v kratkem izpremenilo — jaz —«

Bessy obmoikne, toda iz njenih temnih oči sije žarek sreče.

»Kmalu postanem Edvardova žena,« pristavi končno prav natiho, da more le Molly slišati njene besede.

»Srečnica!« vzdihne Molly.

»Toda malo preje je bil tvoj obraz tako skrbipoln,« dé Molly po kratkem presledku.

»Da, je že mogoče, Molly. Tudi ti nočem prikrivati, kaj je bilo povod temu. Navdajajo me namreč bojazni, ki se pa — upajmo vsaj — nikoli ne bodo uresničile. Morda so vse skupaj samo bedaste slutnje in domneve, ki si jih je naslikala moja fantazija.«

»Bojazni, slutnje?«

Bessy prav tesno privije svojo prijateljico k sebi. Potem pa šepetaje reče:

»Govoriva prav tiho. V tej hiši imajo stene ušesa.«

Molly nasloni svojo glavo Bessy na ramo in polna pričakovanja posluša.

»Že nekaj časa se mi zdi, kot da nam preti strašna nevarnost.«

»S strani policije?«

»Ne, ne. Ta nevarnost je mnogo bližje. Da, jaz domnevam, da nevarnost tiči v tej hiši. Ni se nam bati policije, marveč naših lastnih tovarišev.«

»Elize in Jima?« šepetaje s strahom Molly.

»Da, draga moja, obema prav nič ne zaupam. Najmanj pa Elizi, ki se je vedno tako zlobno obnašala.«

»Toda, kaj naj ta napravi?«

»Tega ne vem, toda slutim, da nič dobrega. V čem naj to obstoji, seveda ne vem, vendar moremo od te strasne deklice pričakovati vse najslabše.«

»Meniš tedaj, da ima zle načrte napram nama — morda napram meni?« šepetaje Molly bojazljivo.

»O ne, tega ne. Preje domnevam, da hoče lokavost in potuhnenost te deklice in njenega ljubimca spraviti v nesrečo Edvarda, Toma ali celo Jaka samega.«

»Odkod pa veš vse to, Bessy?«

»Že nekočkrat sem prisluškovala pogovorom, ki sta jih imela Eliza in Jim. Vsega seveda nisem mogla razumeti, vendar sem pogosto čula, da sta izgovarjala imena preje imenovanih mož z zelo grozečim naglasom!«

Bessy zamolči, da sta pri tem imenovala tudi njuni imeni, ker noče svoje prijateljice spraviti v še večji strah.

Molly je poslušala pazno, potem pa dé: »Bessy, na tvojem mestu bi svoje slutnje povedala Jaku.«

Lepa deklica premišljeva zre v tla.

»Že večkrat sem hotela to storiti, a vedno se mi je zdelo, da me nek notranji glas odvraca od tega. Pa bi tudi ne imelo nikakega pomena, ker vendarle ničesar gotovega ne vem in končno na podlagi mojih opazovanj mož s krinko vendarle ne more niti Jimu niti Elizi ničesar očitati!«

»Imaš prav!«

»Vsekakor je tudi mogoče, da se motim. Tudi ni izključeno, da sem napačno slišala nekatera njihova nebitvena nespozumljenja, toda predsodek in bojazen sta kljub temu glodala v meni. Ponoči sem pogosto ležala v postelji, ne da bi mogla zatisniti oči, dasi sem vrata svoje spalnice trdno zapahnila in še posebej zaklenila.«

»In kaj ti je rekel Edvard k temu?«

»Saj mu še nisem nič povedala. Hotela sem to storiti, ko se vrne s svojega potovanja. Že parkrat sem se pokesala, zakaj mu tega nisem že preje zaupala, zlasti še, ker sem se zadnji čas tako močno bala.«

»Kateri izmed Jakovih tovarišev me je pravzaprav semkaj pripeljal?« vpraša nedanoma Molly.

»Eden izmed mož, ki so uslužbeni na ponornici, draga Molly. Na roki je imel malo rano in je imel nalogo, ker je bil za službo začasno nesposoben, da te nadzo-

ruje in opazuje tvoje početje. Ta mož je eden najzvestejših Jakovih pomočnikov ter mu je, kot vse moštvo iz ponornice, slepo udan.«

»Meni se je zdelo, kot da je bil tajinstveni mož včeraj prav zelo razdražen,« odvrne Molly, ki se je sedaj spomnila na zagonetne besede moža s krinko.

»Saj se nisi motila, Molly. Že teden dni se mi zdi njegovo obnašanje tako čudno, da si ga ne morem tolmačiti. Da, ko sem ga nekoč videla iti po hodniku, sem čula, da je govoril sam s seboj, besed pa seveda nisem razumela. Roke je imel stisnjene v pesti. Tako sem se prestrašila, da sem jo hitro odkurila v svojo sobo.«

»Morda je zapazil tudi on kaj sumljivega?«

Bessy hoče ravno odgovoriti, kar se čuje rahlo trkanje. Lepa deklica stopi takoj k vratom.

»Kdo trka?«

»Jaz — Edvard!« se odzove moški glas.

Vzklik veselja se nalahko izvije iz Bessynih ust. S tresočo roko odmakne zapah. Trenotek nato že objemlje svojega težko pričakovanega ljubimca. — Edvard poljublja svojo lepo nevesto vroče in strastno. Neprestano občuduje lepi obraz svoje izvoljenke in ji šepetaje ljubezni polne besede. Sedaj pa zapazi — Molly, ki se hoče vsa zardela odstraniti.

»Gospodična Gordon!« zakliče iznenadej.

Naglo se izvije Bessy Edvardu iz objema. Potem na tihem izpregovori z Edvardom nekaj besedi, s katerimi mu obrazloži, kaj vse se je pripetilo njeni prijateljici.

Edvard se približa Molly in ji ponudi svojo roko, v katero mu ta brez obotavljanja položi svojo vitko, belo desnico. Sedaj pa povede Edvard Molly k vratom.

»Tom!« zakliče na hodnik. »Tom!«

Molly se skuša vsa zardela izviti Edvardu iz roke, vendar jo on drži krepko. Medtem se že prikaže med vratni mladi krmar. Njegov srčno zvesti obraz kipi od veselja, ko zapazi Molly.

»Vi tukaj, gospodična? Saj še ni bil čas, ko bi bili imeli priti!«

Bessy pritisne sedaj od veselja jokojoč Molly k sebi.

»Pozneje zveste vse. Danes vam samo povem, da ostane moja prijateljica za vedno tukaj.«

Tom menda ne verjame svojim čutom. Začuden vpraša:

»Gospodična Gordon ostane tukaj?«

»Da!« odvrne Bessy. — »Prosim te, Edvard, da naju pustiš sedaj sami. Pozneje pridem za eno uro ali kaj k Tebi,« pristavi sramežljivo.

Mladi mož takoj ugodi prošnji svoje dražestne izvoljenke. S seboj odvede tudi Toma, ki še vedno stoji na pragu in nepremično gleda Molly.

Ko odhajata oba moža po hodniku, se za njima na tihem odpro vrata. Elizin lepi, toda vsled strasti spačeni obraz zre na skrivnem za njima.

»Le počakajte!« — Sedaj se počutite kot gospodarji v hiši in mislite, da bi bila lahko še vaša služkinja. Toda pošteno se motite! Prav kmalu boste uvideli, da so še drugi ljudje na svetu, ki vam morejo iztrgati oblast in gospodstvo. Seveda, malo prezgodaj ste se vrnili, kljub temu pa bom svoj načrt izvedla. Danes, še to noč hočem dokazati Jimu, da ne mlatim samo prazne slame, ampak da znam tudi kaj več. Nekoliko potrpljenja, vi miljenci vašega gospoda, potem boste spoznali, kaj premore ženska!«

Pri luninem svitu.

Bilo je ponoči.

Tajinstveno hišo obdaja molčeč mir. Luna svetlo sije; njeni žarki prodirajo

skozi mala okna v sobe. Na tleh, na stenah sob in hodnikov puščajo lumini žarki čudne sence.

V pozni nočni uri je prišel domov še mož s krinko. Toda niti Molly niti Bessy ga nista videli. Le slednja je izvedela to od svojega ljubimca, ko mu je dala za lahkonroč poljub.

Odgovorni urednik Anton Brandner.

Izdaja konzorcij »Nove Pravde«.

Tiska »Zvezna tiskarna« v Ljubljani

IVAN JELAČIN, Ljubljana

Uvoz kolonijalne in špecerijske robe

Tvrdka ustanovljena leta 1888.

81 Solidna in točna postrežba.

JOSIP PETELINC

Ljubljana, Sv. Petra nasip 7

(blizu frančiškanskega mostu). 37

Kravate, srajce, palice, potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje in sedlarje.

Lečnik Anton
urar in juvelir
Celje, Glavni trg.

Gradbeno podjetje

Ing. ĐURIĆ in DRUG.

Ljubljana, Bohoričeva 20.

Za vsa plesarska dela, lakiranje vozniških koles v ognju in lakiranje avtomobilov se priporoča

Tone Malgaj
Ljubljana
Kolodvorska ulica št. 6.

Jugoslovanska hranilnica in posojilnica

V Celju t.z.z.o.z.

Pisarna: CELJE, Aleksandrova ul. 4.
Najvišje obrestovanje vlog na hranilno knjižico in v tekočem računu brez vsakršnega odbitka. Hranilne vloge vezane na daljše odpovedne roke in večji vezani zneski se obrestujejo po dogovoru. Poštahranilniške položnice so na razpolaganje. Posojila pod ugodnimi pogoji. Eskomptiranje povzetij in trgovskih računov. Uradne ure vsak delavnik od 8. do 12. in od 2. do 6. ure popoldne.

Došlo! Došlo!
Češko sukno

hlačovina, modrovina! Velika izbira raznovrstnega perila, pletenin jopic, nogavic itd. Vse to kupite po znižanih cenah v

manufakturni in modni trgovini

Miloš Pšeničnik,
Celje, Kralja Petra c. 5.

Cene nizke! Postrežba točna!

Pozor!

Pozor!

NAZNANILO.

Cenjenemu občinstvu in zlasti vsem bivšim članom „Splošne gospodarske zadruga“ v Celju, naznanjam, da sem s 16. avgustom otvoril v Celju, Samostanska ul. 4 v bivših prostorih „Splošne gospodarske zadruga“

na novo opremljeno
špecerijsko trgovino.

V zalogi imam vedno sveže špecerijsko in kolonijalno blago, deželne pridelke ter sploh vse življenske in gospodarske potrebščine.

Za obilen obisk se priporočam

Alojz Ploj.

Postrežba točna!

Cene zmerne!

TRGOVSKA BANKA D. D., LJUBLJANA

PODRUŽNICE:

Maribor
Novo mesto
Rakek
Slovenjgradec
Slovenska Bistrica

Šelenburgova ulica šte. 1 : (prej Slovenska eskomptna banka)

Kapital in rezerve Dinarjev 17.500.000—

Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.

Brzjavlj: TRGOVSKA.

Telefoni: 139, 146, 458.

EKSPOZITURE:

Konjice
Meža-Dravograd
Ljubljana (menjalnica v Kolodvorski ulici)

O. BERNATOVIC Ljubljana, mestni trg 5. **Konfekcijska trgovina**